

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ
ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ ПИСЕМНОМУ
СПІЛКУВАННІ МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ**

Н. А. ШАНДРА, асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Львівський національний університет імені Івана Франка
E-mail: nataliashandra@gmail.com

Анотація. Статтю присвячено обґрунтуванню методики формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій й висвітленню особливостей її застосування. Встановлено, що англомовна лексична компетентність в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців є їх інтегрованою якістю, що передбачає застосування комплексу лексичних знань і навичок у процесі створення текстів професійно орієнтованого писемного спілкування. Процес формування англомовної лексичної компетентності в професійно-орієнтованому письмі майбутніх ІТ-фахівців ґрунтується на положеннях компетентнісного, комунікативно-когнітивного, комунікативно-діяльнісного, соціокогнітивного, особистісно орієнтованого та інтегрованого підходів. Структурними складовими методики формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є її зміст, підсистема вправ, методи і засоби навчання, відповідна лінгводидактична модель.

Ключові слова: англомовна лексична компетентність, професійно орієнтоване писемне спілкування, майбутні ІТ-фахівці, методика, лінгводидактична модель.

Актуальність (Introduction). Однією з вимог ринку праці до ІТ-фахівців є вільне володіння англійською мовою, зокрема – англійською мовою професійного спрямування. Відтак, суттєво зростають вимоги до іншомовної підготовки майбутніх ІТ-фахівців у закладах вищої освіти. У цьому контексті на перший план виходить сформованість у майбутніх ІТ-фахівців компетентностей у професійно орієнтованому письмі, адже до кола професійних обов'язків фахівців з інформаційних технологій входить як усний обмін інформацією й усні домовленості, так і переписка з замовниками, постачальниками, колегами та керівним персоналом, підготовка аналітичних документів. Реалізується професійно орієнтоване письмо фахівців з інформаційних технологій, здебільшого, англійською мовою, оскільки переважна більшість українських ІТ-фахівців працює на зарубіжні компанії та підприємств.

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent searches and publications). Проблему формування іншомовної комунікативної компетентності досліджували О. Бігич, Н. Бориско, І. Зимня, І. Задорожна, Н. Микитенко, Л. Морська, С. Ніколаєва, М. Свейн, Д. Хаймс та ін. Аспекти формування іншомовної лексичної компетентності стали предметом наукових розвідок таких дослідників, як І. Берман, Н. Гез, П. Дуайє, Ю. Жлуктенко, А. Котловський, Р. Мартинова, Р. Мільруд, С. Ніколаєва, О. Петрашук, Г. Рогова, Ю. Семенчук, Н. Скляренко, С. Смоліна, В. Терещук, І. Хофман та ін. Теоретико-методологічні основи навчання іноземних мов для спеціальних цілей досліджували О. Биконя, Т. Дадлі-Еванс, С. Зонтова, Дж. Манбі, З. Корнєва, Н. Микитенко, М. Сейнт Джон, І. Семеряк, О. Тарнапольський, А. Уотерс, Т. Хатчинсон та ін. Особливості спілкування засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій вивчали М. Кастельс, О. Дедова, Д. Моурсунд, В. Ромашенко, Ф. Смирнов та ін.

Аналіз джерел з проблеми дослідження довів, що на сьогоднішній день не існує комплексного дослідження особливостей формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Відсутність дослідження окресленої наукової проблеми, а також вимоги сучасного ринку праці до кваліфікованих ІТ-фахівців, які б на

високому рівні володіли англійською мовою професійного спрямування, свідчать про актуальність наукової розвідки.

Мета (Purpose). Мета статті – розкрити особливості використання методики формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення завдань:

- 1) уточнити сутність і структуру поняття «англомова лексична компетентність у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців»;
- 2) обґрунтувати підходи до формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців;
- 3) охарактеризувати складові методики формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- 4) висвітлити особливості використання методики формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі іншомовної підготовки згаданих фахівців у закладах вищої освіти.

Методи (Methods): теоретичні (аналіз і узагальнення положень наукових розвідок з досліджуваної проблеми для уточнення сутності та структури англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців; прогнозування професійно-мовленнєвої діяльності ІТ-фахівців з метою відтворення основних комунікативних ситуацій, визначення домінуючих жанрів та видів їх професійно орієнтованого писемного спілкування; контент-аналіз зразків професійного писемного дискурсу ІТ-фахівців з метою визначення змісту формування у них англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні; системно-структурний аналіз для представлення етапів формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців та підсистеми вправ для формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців; моделювання процесу формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців; опис особливостей використання методики формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій) та емпіричні (методичний експеримент; математично-статистичний аналіз й інтерпретація кількісних показників рівнів сформованості англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців з метою доведення ефективності авторської експериментальної методики).

Результати (Results). Аналіз професійних обов'язків, функцій та ролей ІТ-фахівців дозволяє стверджувати, що до жанрів англомовного професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців належать: приватне і ділове листування за допомогою електронної пошти, обмін повідомленнями у чатах й на форумах, дописи на електронних дошках оголошень, мемо, звіти. Професійно орієнтованому писемному спілкуванню ІТ-фахівців відводиться особлива роль, адже писемна переписка слугує документацією компанії й, відповідно, має бути лексично, граматично й стилістично коректно оформленою.

До основних видів англомовного професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців, визначених за характером взаємодії та статусно-рольовими відносинами між комунікантами, а також релевантністю для сфери професійної діяльності ІТ-фахівців, належать: неформальне (спілкування з колегами), семі-формальне і формальне (спілкування з поставниками, клієнтами, керівниками), аналітико-наукове (звіти). Переважає у процесі виконання ІТ-фахівцями професійних обов'язків, функцій та ролей неформальне та семі-формальне англомовне професійно орієнтоване писемне спілкування. Стилiстично неформальне англомовне професійно орієнтоване писемне спілкування ІТ-фахівців відображає особливості усного розмовного стилю. Семі-формальне англомовне професійно орієнтоване писемне спілкування ІТ-фахівців наближене до неформального усного розмовного стилю [5].

Успішна реалізація професійно орієнтованого спілкування у писемній формі залежить від рецепції та використання майбутніми ІТ-фахівцями вивчених лексичних одиниць, у тому числі термінологічної лексики.

Англомовна лексична компетентність майбутніх ІТ-фахівців є їх інтегрованою якістю, що передбачає сформованість у них комплексу знань, навичок і здатностей використовувати словниковий запас англійської мови у процесі професійно орієнтованого англомовного спілкування в ІТ-сфері. Комунікативну компетентність майбутніх ІТ-фахівців у письмі розглядаємо як здатність реалізувати комунікацію у письмовій формі у сфері ІТ у ситуаціях професійно орієнтованого писемного спілкування відповідно до комунікативного завдання. В свою чергу, англомовну лексичну компетентність в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців трактуємо як інтегровану якість цих фахівців, що дозволяє їм застосовувати комплекс знань, навичок та здатностей використовувати словниковий запас англійської мови у письмовій формі у процесі створення продуктів писемної діяльності відповідно до комунікативного завдання у ситуаціях професійно орієнтованого писемного спілкування у сфері ІТ.

Великою мірою ефективність процесу формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців залежить від розуміння як викладачами, так і самими студентами структури цієї якості. Основними компонентами англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців, визначеними на основі наукових розвідок О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецької та ін. [3, с. 215-217, 390-392], виступають: лексичні знання (писемної форми слова; семантики слів; здатності слів мати антоніми, синоніми, омоніми, пароніми, стилістичної і соціокультурної забарвленості; синтаксичної і лексичної сполучуваності; правил словотвору; типів словників; структури слів), лексичні навички (рецептивні та продуктивні), лексична усвідомленість (створення власної системи лексичних знань й формування своєї лексичної компетентності; свідоме реєстрування, розпізнавання і вживання лексичних одиниць, розуміння особливостей їх функціонування; аналіз лексичної сторони власного мовлення, що виникає на основі образно-чуттєвого уявлення про предмет, дію, стан, поняття, ситуацію повсякденного чи професійно орієнтованого спілкування), знання письма (декларативні (знання правил орфографії і синтаксису, граматичних структур, засобів мовленнєвого зв'язку, стилістичних особливостей текстів різних жанрів і типів, соціокультурних особливостей професійного спілкування ІТ-фахівців, компенсаторних стратегій) і процедурні (знання стандартів написання текстів різних жанрів і типів, притаманних професійному дискурсу ІТ-фахівців, планування, організації та написання власних висловлювань, використання компенсаторних стратегій), навички письма (графічні, орфографічні, граматичні, вживання засобів міжфразового зв'язку), вміння у письмі (формулювати й оформлювати власні висловлювання, забезпечуючи їх цілісність, зв'язність, завершеність, адресованість і відповідність характеристикам професійного дискурсу ІТ-фахівців; забезпечувати відповідність стилю і жанру; забезпечувати композиційну правильність структури тексту), компенсаторні вміння (передавання інформації в умовах дефіциту мовних засобів із використанням прийомів перефразування, формулювання складних висловлювань за допомогою простіших мовних засобів).

Від рівня сформованості англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні (низького, нижчого за середній, середнього, вищого за середній, високого) залежить ефективність писемної професійно орієнтованої комунікації майбутніх ІТ-фахівців, що полягає у релевантності лексичного оформлення писемних тестів, безпосередньо відображає прагматичну, жанрову, дискурсивну, інформаційну складові їх писемного спілкування.

Підходами, що забезпечують методологічну обґрунтованість процесу формування англомовної лексичної компетентності в професійно-орієнтованому письмі майбутніх ІТ-фахівців, обґрунтовано вважаємо: компетентнісний, комунікативно-когнітивний, комунікативно-діяльнісний, соціокогнітивний, особистісно орієнтований та інтегрований.

Специфічним для контексту формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців методичним принципом виступає принцип занурення у комунікативні ситуації професійно орієнтованого

усного спілкування.

Зміст формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців представлений предметним і процесуальним аспектами.

Предметний аспект охоплює лінгвопрагматичні особливості професійного писемного дискурсу ІТ-фахівців, сфери, види, функції професійно орієнтованого спілкування фахівців з інформаційних технологій, ролі фахівців, комунікативні ситуації, засоби комунікації, комунікативні цілі і наміри, теми, проблеми, тексти, лексичний і граматичний мовний матеріал, компенсаторні стратегії. Процесуальний аспект включає перелічені вище складові англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців.

З метою обґрунтування змісту формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців здійснено аналіз лексичних, граматичних та стилістичних особливостей англомовного професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців.

У процесі формування і розвитку англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців необхідно враховувати інваріантні складові лексичного шару англомовного професійно орієнтованого писемного дискурсу ІТ-фахівців, який творять: ділова і вузькоспеціалізована термінологічна лексика (*efficiency, customer, order, alignment, script, data, software, slack channel, app store*), технічна лексика (*defect, workstation, mainframe, hardware*), неологізми (*nomad, imagineer, dogfeeding, pistol shipping, cloud, to ping, boat anchor*), аббревіатури ІТ сфери (*MVP, AWS, CI, CRUD App, EECS*), професійні ідіоми (*to add wheels to a moving car, to do a rollback, to brick a computer, to eat your own dog, slack hit-and-run, in the wild*).

У лексичному плані неформальне та семі-формальне англомовне професійно орієнтоване писемне спілкування ІТ-фахівців характеризується наявністю великої кількості спеціальних слів та виразів, специфічних фраз та висловів, пов'язаних з комп'ютерною термінологією, особливо – жаргонізмів, що формують т. зв. комп'ютерний сленг. Все це сприяє створенню своєрідного ідіолекту (т. зв. комп'ютерного жаргону) на основі специфічної комп'ютерної лексики, що використовується як засіб самовираження учасників комунікації. Щодо стилістичних ознак неформального та семі-формального англомовного професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців, йому притаманні: велика кількість лексичних одиниць, характерних для усного мовлення, специфічне використання великих і малих літер, нівелювання правил орфографії, використання специфічних форм скорочень, заміни слів або їх частин омонімічними за звучанням літерами або цифрами, наявність «смайлів» та емотиконів [2]. У граматичному плані характерними особливостями неформального та семі-формального англомовного професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців є часті пропуски дієслів-зв'язок; відсутність інверсії підмета та допоміжного дієслова, або дієслова-зв'язки в запитаннях; особливості пунктуації, а саме відсутність апострофа та багаторазове повторення знаку питання і знаку оклику, що надає мовленню додаткової експресивності. У процесі конструювання змісту формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців бралися до уваги й особливості формального англомовного професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців, яке реалізується у формі електронної переписки і в загальних рисах відображає правила епістолярного жанру, тобто характеризується домінуванням прагматичної установки – усвідомленим комунікативним наміром адресата здійснити відповідний вплив на адресанта [1].

Оскільки тексти різних жанрів, що домінують у професійно орієнтованому писемному спілкуванні ІТ-фахівців (приватні та ділові електронні листи, чати, форуми, дописи на електронних дошках оголошень, мемо, звіти) виконують у процесі продукування студентами власних висловлювань еталонно-допоміжну функцію, окрім лексичних одиниць, їх прийнято за одиниці відбору навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців. Обсяг текстів визначається відповідно до рівня сформованості англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців. У

процесі відбору лексичних одиниць й укладення словника-мінімуму ми керувалися наступними критеріями: сполучуваність як здатність лексичних одиниць поєднуватися з іншими лексичними одиницями у зразках писемного професійно орієнтованого спілкування ІТ-фахівців; семантична цінність як здатність вираження важливих для професійно орієнтованого спілкування ІТ-фахівців понять; стилістична відповідність визначеним домінувальним жанрам професійно-орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців; частотність вживаності у зразках писемного професійно орієнтованого спілкування ІТ-фахівців. Процес відбору текстів – зразків базувався на наступних критеріях: автентичності, структурної та стилістичної еталонності, відповідності домінувальним комунікативним ситуаціям писемного професійно орієнтованого спілкування ІТ-фахівців, відповідності жанрам професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців, авторитетності джерел відбору. Зразки текстів приватних та ділових електронних листів, дописів у чатах і форумах, дописів на електронних дошках оголошень, мемо, звітів добирались з матеріалів, наданих працівниками провідних українських ІТ-компаній, довідково-інформаційних матеріалів сайтів провідних українських ІТ-компаній, мережі інтернет.

Результативність процесу формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців підтверджується за умови його організації впродовж таких основних етапів: рецептивного, рецептивно-репродуктивного та продуктивного. Метою рецептивного етапу є пред'явлення студентам певного обсягу лексичних одиниць відповідно до комунікативної ситуації професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців, ознайомлення студентів з структурою, стилістичними особливостями певного жанру професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців. Мета рецептивно-репродуктивного етапу – засвоєння студентами лексичних одиниць відповідно до комунікативної ситуації професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців; формування навичок відтворення і продукування структурних частин текстів певного жанру професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців; формування лексичної усвідомленості. Мета продуктивного етапу – розвиток лексичних навичок коректного вживання лексичних одиниць у текстах різних жанрів професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців з урахуванням аспектів стилістичної відповідності й сполучуваності; розвиток умінь продукування студентами власних текстів певного жанру професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців; розвиток лексичної усвідомленості.

Усі етапи характеризуються тісним взаємозв'язком та інтеграцією мовного (лексичного) та мовленнєвого (писемного) аспектів англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців.

Розроблена підсистема вправ для формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців відповідає визначеним етапам формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців і включає шість груп вправ:

- на ознайомлення з лексичним матеріалом;
- на ознайомлення з структурою і стилістичними особливостями текстів основних жанрів професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців;
- на засвоєння лексичного матеріалу й формування лексичної усвідомленості;
- на формування навичок професійно орієнтованого писемного спілкування у сфері ІТ;
- на розвиток лексичних навичок коректного вживання лексичних одиниць у текстах різних жанрів та розвиток лексичної усвідомленості;
- на розвиток умінь продукування студентами власних текстів певного жанру професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців.

Перелічені групи вправ представлені наступними типами вправ: рецептивними, репродуктивними умовно-комунікативними, продуктивними умовно-комунікативними, продуктивними комунікативними.

З метою ефективного формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців у типових комунікативних ситуаціях, що повторюються у професійно орієнтованому писемному спілкуванні ІТ-фахівців, необхідно

акцентувати на наявності стандартизованих зворотів мовлення (мовленнєвих штампів, стійких мовленнєвих формул) й широко відображати їх у комплексах вправ. Мовленнєві формули не лише доповнюють основні компоненти композиційно-структурної організації текстів, а також полегшують сприйняття тексту адресатом (повідомлення про програмний продукт, пропозиція співробітництва, інформування клієнта про невдачу: *We are delighted to inform you that; We regret to inform you that ...; We must apologize for (not) .../ We deeply regret ...*; спонування до подальшої комунікації: *If you have any further questions, please contact me. We look forward to meeting / seeing you next week*).

Оскільки однією з властивостей тексту є його зв'язність, яка зумовлюється наявністю в ньому спеціальних засобів зв'язку між думками всередині речення, фразами, між реченнями, абзацами, необхідно звернути особливу увагу на формування у студентів навичок вживання коннекторів з високою частотою вживаності (*and, but, besides, although, consequently, therefore etc.*).

Основними технічними й інформаційно-комунікаційними засобами реалізації англomовного професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців на сьогоднішній день є комп'ютери та інтернет-технології. Використання цих засобів формування у майбутніх ІТ-фахівців англomовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні дозволить реалізувати у навчальному процесі принцип занурення у комунікативні ситуації професійно орієнтованого усного спілкування [4, с. 161]. Відбувається занурення студентів у комунікативні ситуації професійно орієнтованого усного спілкування за допомогою методів вирішення проблем, до яких належать: аналогія, «мозковий штурм», «розподіл і перемога», тестування гіпотез, аналіз засобів, доведення, аналіз причини проблеми, «спроба і невдача» [6]. Ефективне використання методів вирішення проблем вимагає застосування навичок менеджменту часу та усунення відволікаючих чинників.

Забезпечує результативність процесу формування англomовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців відповідна лінгводидактична модель, компонентами якої є: цільово-методологічний, організаційно-змістовий і результативний.

Ефективність методики формування англomовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців доведено у процесі проведення методичного експерименту, який тривав протягом 2017-2018 н. р. на базі кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка. Характер методичного експерименту визначено як природний, базовий, вертикально-горизонтальний.

За результатами оцінювання рівня сформованості англomовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні у студентів 1-го курсу магістратури спеціалізацій «прикладна математика» та «інформатика» (86 осіб), їх було розподілено на контрольну та експериментальну групи, які склали експериментальну пару. На етапі реалізації експериментальної методики у експериментальній групі студенти в повному обсязі виконували комплекси вправ із запропонованої підсистеми вправ, мали достатньо практики участі у чатах і форумах, написання чернеток та фінальних варіантів власних текстів домінуючих жанрів професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців. Інтерпретація результатів післяекспериментального оцінювання з використанням багатофакторних параметричних і непараметричних методів математичної статистики (т-критерій Стюдента, критерій Манна Уїтні) дозволила довести валідність гіпотези експериментального дослідження, яка полягала у припущенні про ефективність розробленої методики формування англomовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців.

Висновки і перспективи (Discussion). Ефективність процесу формування англomовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців залежить від усвідомлення викладачами і студентами її сутності і структури. Англomовна лексична компетентність в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців є їх інтегрованою якістю, що передбачає застосування комплексу лексичних знань і навичок у процесі створення текстів професійно орієнтованого писемного спілкування. Основними компонентами англomовної лексичної компетентності в

професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців виступають: лексичні знання, лексичні навички, лексична усвідомленість, знання письма, навички письма, вміння у письмі, компенсаторні вміння.

Дослідженням доведено, що процес формування англомовної лексичної компетентності в професійно-орієнтованому письмі майбутніх ІТ-фахівців ґрунтується на положеннях компетентнісного, комунікативно-когнітивного, комунікативно-діяльнісного, соціокогнітивного, особистісно орієнтованого та інтегрованого підходів.

Структурними складовими методики формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є її зміст (предметний і процесуальний аспекти; відбір навчального матеріалу), підсистема вправ, яку складають шість груп вправ, методи (вирішення проблем) і засоби (сучасні інформаційно-комунікаційні технології) навчання, відповідна лінгводидактична модель, яку творять цільово-методологічний, організаційно-змістовий і результативний компоненти.

З метою доведення ефективності методики формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій спроектовано, організовано і проведено методичний експеримент на базі Львівського національного університету імені Івана Франка зі студентами 1 курсу магістратури спеціалізації «прикладна математика» та «інформатика». За допомогою т-критерію Стюдента та критерію Манна Уїтні доведено валідність результатів оцінювання рівня сформованості англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців. На основі отриманих даних зроблено висновок про доцільність застосування методики формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі іншомовної підготовки студентів у закладах вищої освіти.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів порушеної наукової проблеми. Особливості формування англомовної компетентності в професійно орієнтованому усному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців з перспективою розробки відповідної методики можуть бути предметом подальших наукових розвідок у цьому напрямку.

Список використаних джерел

1. Бугайчук К. Л. Електронний підручник: поняття, структура, вимоги . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.journal.iitta.gov.ua>.
2. Дедова О. В. О специфике компьютерного дискурса // Русский язык: Исторические судьбы и современность: тезисы / О. В. Дедова. – М., 2004. – С. 39-61.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика / С.Ю. Ніколаєва та ін. – Київ: Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Микитенко Н. О. Теорія і технології формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничих спеціальностей: дис...докт. пед. наук: 13.00.04; 13.00.02 / Терноп. нац. пед. ун-т імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – 450 с.
5. Ромашенко В. Є. Комп'ютерний дискурс як засіб формування інформаційно-комунікаційної компетенції бакалаврів філології // Педагогічна освіта: Теорія і практика. – 2013. – Вип. 15. – С. 166-170.
6. Sternberg D.A. Improving cognitive capacities in school-aged children: A large-scale, multi-site implementation of a web-based cognitive training program in academic settings. / Katz, B., Hardy, J.L., Scanlon, M.D. – Entertainment Software and Cognitive Neurotherapeutics Society Meeting, San Francisco, CA, 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cdn.beacon.lumosity.com/assets/hcp/Ng-2012-ESCoNS-dea_310bff83f982f5ff_7f43cfd592e4.pdf

References

1. Buhaichyk, K.L. *Elektroni pidruchnyk: ponyatay, structura, vymogy.* – Rezhim dostupu: <http://www.journal.iitta.gov.ua>
2. Dedova O.V. (2004) *O spetsifike kompyuternogo diskysa* [About the specifics of computer discourse]. *Russkii yazyk: Istoricheskie sudby i sovremenost: theses.* Moscow, pp. 39-61. [in Russian].
3. Metodyka navchania inozemnykh mov i kultur: teotia i practika [Teaching methods of foreign languages and cultures: theory and practice] Kiyv. 590.
4. Mykytenko N.O. (2012) *Teoriia i technologii formuvannia inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti maibutnich fachivtsiv priridnychich spetsialnostei* [Theory and technologies of building foreign language professional competence of prospective specialist of Sciences]. Ternopil. nats. ped. un-t im. V. Hnatiuka. Ternopil, 450.
5. Romashenko V. E. (2013) *Komputernyi diskurs yak zasib formuvania informatsiino-komynikatsiinoi kompetentsii bakalavriv filologii* [Computer discourse as a tool of building information and communication competence of Bachelors of Philology]. *Teoriia i praktika.* Issue 15, pp. 166-170 [in Ukrainian].
6. Sternberg D.A. (2013) *Improving cognitive capacities in school-aged children: A large-scale, multi-site implementation of a web-based cognitive training program in academic settings.* – Rezhim dostupu: <http://cdn.beacon.lumosity.com/assets/hcp/Ng-2012-ESCoNS-dea310bff83f982f5ff7f43cfd592e4.pdf>

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ МЕТОДИКИ ФОРМИРОВАНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ЛЕКСИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОМ ПИСЬМЕННОМ ОБЩЕНИИ БУДУЩИХ ИТ-СПЕЦИАЛИСТОВ

Н. А. Шандра

Аннотация. *Статья посвящена обоснованию методики формирования англоязычной лексической компетентности в профессионально ориентированном письменном общении будущих ИТ-специалистов средствами современных информационно-коммуникационных технологий и освещению особенностей ее применения. Установлено, что англоязычная лексическая компетентность в профессионально ориентированном письменном общении будущих ИТ-специалистов является их интегрированным качеством, предусматривает применение комплекса лексических знаний и навыков в процессе создания текстов профессионально ориентированного письменного общения. Процесс формирования англоязычной лексической компетентности в профессионально-ориентированном письме будущих ИТ-специалистов основывается на положениях компетентностного, коммуникативно-когнитивного, коммуникативно-деятельностного, социокогнитивный, личностно ориентированного и интегрированного подходов. Структурными составляющими методики формирования англоязычной лексической компетентности в профессионально ориентированном письменном общении будущих ИТ-специалистов средствами современных информационно-коммуникационных технологий является ее содержание, подсистема упражнений, методы и средства обучения, соответствующая лингводидактическая модель.*

Ключевые слова: *англоязычная лексическая компетентность, профессионально ориентированное письменное общение, будущие ИТ-специалисты, методика, лингводидактическая модель.*

THE PECULIARITIES OF APPLICATION OF THE METHODS OF BUILDING OF ENGLISH LEXICAL COMPETENCE IN PROFESSIONALLY ORIENTED WRITTEN COMMUNICATION OF IT SPECIALISTS

N. A. Shandra

Abstract. *The article deals with the substantiation of the methods of building English lexical competence in professionally oriented written communication of IT specialists by the tools of cutting-edge information and communication technologies and elucidation of the peculiarities if its*

application. It has been established that English lexical competence in professionally oriented written communication of IT specialists is an integrated quality that envisages usage of the complex of lexical knowledge and skills while creating the texts of professionally oriented written communication. The process of building English lexical competence in professionally oriented written communication of IT specialists is based on the principles of competence, communicative and cognitive, activity-based communicative, personality-oriented and integrated approaches. The structural components of the methods of building English lexical competence in professionally oriented written communication of IT specialists by the tools of information and communication technologies are content, subsystem of exercises, teaching methods and learning techniques, appropriate linguodidactic model.

Key words: *English lexical competence, professionally oriented written communication, prospective IT specialists, methods, linguodidactic model.*

УДК 378:1.07.316.6

ЗАСТОСУВАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
STANISŁAW KUNIKOWSKI, Profesor, Rector of Cuiavian University in Włocławek, Poland.

E-mail: biurorektora@ksw.wloclawek.pl

О.А. БІДА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології,
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, м. Берегово

E-mail: tetyanna@ukr.net

Анотація. *З'ясовано, що розглядають різні форми арт-терапії при роботі з дітьми, підлітками і дорослими. Найбільш актуальними є дві основні форми роботи – індивідуальної і групової арт-терапії. Арт-терапія розвиває творчість особистості. Тому під час арт-терапії зосереджується увага на внутрішньому світі, переживаннях, і почуттях. Тому вважаємо, що арт-терапія має все для потужного потенціалу формування особистості. Вченими арт-терапія розглядається як терапія засобами мистецтва, яка ґрунтується на переживаннях, конфліктах, що можуть бути виражені в образотворчому мистецтві та музиці. Арт-терапія допомагає звільнитися від конфліктів і переживань. Відбувається це за допомогою розвитку уваги до почуттів, посилення власної особистісної цінності і підвищення художньої компетенції. Розглянуто різні форми арт-терапії при роботі з дітьми, підлітками і дорослими. Схарактеризовано ознаки, що характеризуються арт-терапією. Виокремлено арт-терапевтичні технології, якими нині активно послуговуються психологи, педагоги і власне арт-терапевти.*

Ключові слова: *арт-терапія, процес професійної підготовки, фахівці, форми арт-терапії, арт-терапевтичні технології.*

Актуальність (Introduction). Вченими арт-терапія розглядається як терапія засобами мистецтва. вона ґрунтується на внутрішніх переживаннях, конфліктах людей, що можуть бути виражені в образотворчому мистецтві та музиці. За допомогою розвитку уваги до почуттів, посилення власної особистісної цінності і підвищення художньої компетенції арт-терапія допомагає звільнитися від конфліктів і переживань [1].

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Спочатку арт-терапія виникла в контексті теоретичних ідей З. Фрейда і К. Юнга. Зокрема, на думку К. Юнга, мистецтво, особливо легенди, міфи і арт-терапія, значно полегшують процес індивідуалізації саморозвитку особистості на основі встановлення зрілого балансу між несвідомим і свідомим «Я». Надалі арт-терапія набувала більш широкої концептуальної бази, включаючи гуманістичні моделі розвитку особистості К. Роджерса і А. Маслоу. В наш час арт-терапія актуальна як для лікувальної галузі, так і для психолого-педагогічної.

Загальні напрями педагогічних аспектів арт-терапії представлені у роботах Б.Карвасарського, О. Копитіна, А. Грішиної, Л. Лебедевої та інших. Теоретико-методичні